13/08/2020

Από τον γενίτσαρο Ορούτς Ρέις στο τούρκικο σεισμογραφικό

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Τον τελευταίο χρόνο έχουμε ακούσει ουκ ολίγες φορές για το τουρκικό ερευνητικό πλοίο «Ορούτς Ρέις», που αρχικά έμπαινε παράνομα στην Κυπριακή ΑΟΖ, ενώ πολύ πρόσφατα εισήλθε και… κόβει βόλτες σε ελληνική υφαλοκρηπίδα, προοιωνίζοντας έως και θερμό επεισόδιο με την Τουρκία.

Ποιος ήταν, όμως, ο Ορούτς Ρέις, από τον οποίο πήρε το όνομά του το τουρκικό ερευνητικό πλοίο, που προσπαθεί να «γκριζάρει» το Αιγαίο;

Προτού φθάσουμε σε αυτό, ας δούμε την ετυμολογία της λέξης Ρέις (Reis), η οποία αποτελεί τίτλο του οθωμανικού ναυτικού και ήταν κάτι μεταξύ ναυάρχου και πλοιάρχου. Ο όρος «ρέις» χρησιμοποιείται και στη στεριά, ως συνώνυμο του αρχηγού ή αφέντη. Πιθανολογείται ότι είναι παράφραση της λατινικής λέξης “rex”, που σημαίνει βασιλιάς, αλλά δεν αποκλείεται και να προέρχεται από την αραβική ράις ή την αρμαϊκή «ρέ-sh-α» με την ίδια έννοια.

Ποιος ήταν ο Ορούτς Ρέις

Ο **Ορούτς Ρέις Μπαρμπαρός** (1474–1518) **ήταν Ελληνο-αλβανικής καταγωγής μπέης του Αλγερίου και Μπεηλέρμπεης της Δυτικής Μεσογείου** . **Γεννήθηκε στη Μυτιλήνη, όταν ο πατέρας του, που υπήρξε Αλβανός γενίτσαρος, ονόματι Γακούπ Αγά, παντρεύτηκε στο νησί την Ελληνίδα μητέρα του, Κατερίνα**. **Η Κατερίνα, που ήταν χήρα ορθοδόξου ιερέα, από αυτό τον γάμο απέκτησε δύο κόρες και τέσσερις γιους, μεταξύ των οποίων ο Χαϊρεντίν και ο Ορούτς**. (Όπου Χαϊρεντίν βλέπε τον περίφημο πειρατή Χαϊρεντίν Μπαρμπαρός, γνωστότερο ως Μπαρμπαρόσα στους Έλληνες).

Όλα τα αγόρια, πλην ενός, έγιναν ναυτικοί, αρχικά για να εξάγουν τα εμπορεύματα (τα αγγεία που έφτιαχνε) της επιχείρησης του πατέρα τους. Κατέληξαν, όμως, μισθοφόροι που επιχειρούσαν στο ανατολικό Αιγαίο εναντίον του Τάγματος των Ιπποτών της Ρόδου. Εξάλλου, την περίοδο εκείνη, στις ακτές της Μεσογείου ανθούσε η πειρατεία.

Ο Ορούτς ήταν ο ο πρώτος που ακολούθησε τον δρόμο της πειρατείας, γινόμενος μέλος σε μια κουρσάρικη γαλέρα που είχε ως βάση της το νησί της Λέσβου, κρησφύγετο για τους Έλληνες και μουσουλμάνους πειρατές. Αιχμαλωτίστηκε από τους Ιππότες της Ρόδου και υποχρεώθηκε να υπηρετεί ως σκλάβος για τρία χρόνια στην Αλικαρνασσό, μέχρις ότου τον αγόρασε ένας Αιγύπτιος εμίρης. Τα αδέλφια ξανάσμιξαν στην Αλεξάνδρεια και με τη βοήθεια του εμίρη αποδείχθηκαν επιτυχημένοι επιδρομείς.

Τις πειρατικές ικανότητες των αδελφών εκτίμησε και ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής, που έκανε τον Χαϊρεντίν Μπαρμπαρός οργανωτή του στόλου του και τον Ορούτς κυβερνήτη του Αλγερίου.

Οι δύο μετέφεραν τις επιχειρήσεις τους στη δυτική Μεσόγειο το 1505 και επανεγκατεστάθηκαν στη νήσο Ντζέρμπα, στην Τυνησία. Από εκεί ασκούσαν πειρατεία ενάντια στα χριστιανικά έθνη, συλλαμβάνοντας παπικές γαλέρες, ισπανικά πολεμικά πλοία και εμπορικά. Κατόπιν, εξαιτίας μιας διαφωνίας τους με τον Μπέη της Τυνησίας, αναγκάστηκαν να αλλάξουν ορμητήριο, τραβώντας για το Ντζιντζελί, κοντά στο Αλγέρι, το 1511.

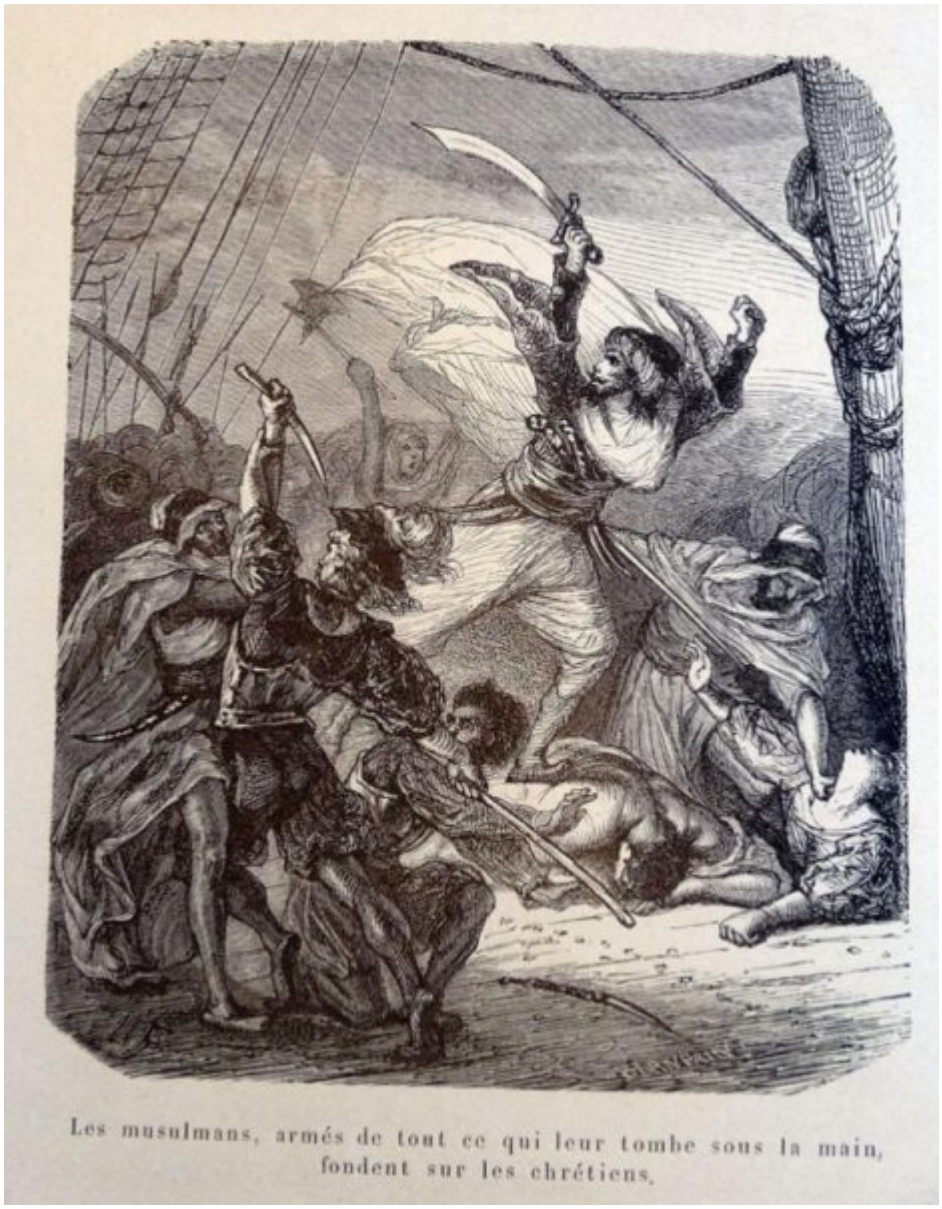

Les musulmans, armés de tout ce qui leur tombe sous la main, fondent sur les chrétiens.

Το 1512 ο Ορούτς έχασε το ένα του χέρι σε μια προσπάθεια να καταλάβει ένα ισπανικό οχυρό στη βορειοαφρικανική ακτή ενώ νικήθηκε πάλι μετά από δύο χρόνια. Από τότε σημειώθηκε αλλαγή στη δραστηριότητα των δύο αδελφών. Οι επιθέσεις τους εστιάζονταν όλο και περισσότερο στον ισπανικό στόλο και τις παράκτιες εγκαταστάσεις του. Όταν ο σουλτάνος του Αλγερίου απέτυχε να ανταποκριθεί κατάλληλα στην ισπανική απειλή το 1516, ο Ορούτς τού επιτέθηκε με μια κουρσαρική δύναμη και αφού τον σκότωσε, αυτοανακηρύχθηκε σουλτάνος.

Το 1518 οι μάχες με τους Ισπανούς εντάθηκαν. Σε μια επίθεση εναντίον των ισπανικών εγκαταστάσεων στο Οράν, ο Ορούτς δέχθηκε αιφνιδιαστική επίθεση και αναγκάστηκε να κλειστεί στην αλγερινή πόλη Τλέμτσεν. Προσπαθώντας να σπάσει τον κλοιό σκοτώθηκε.

Ο δε Χαϊρεντίν συμμάχησε με τους Οθωμανούς και ονομάστηκε επίσημα σουλτάνος

του Αλγερίου. Συνέχισε τις επιθέσεις του ενάντια στα ισπανικά εμπορικά. Το 1535 έχασε την Τυνησία αλλά κατέλαβε τη Μαγιόρκα και τη Νίκαια, νικώντας παράλληλα τον χριστιανικό στόλο που απειλούσε την ανατολική Μεσόγειο. **Πέθανε το 1547, εμφανώς ευνοούμενος της Υψηλής Πύλης και επιτυχημένος ναύαρχος, αφού ονομάστηκε μπεϊλέρμπεης, δηλαδή γενικός διοικητής των οθωμανικών ναυτικών δυνάμεων**.

Το 1518 οι μάχες με τους Ισπανούς εντάθηκαν. Σε μια επίθεση εναντίον των ισπανικών εγκαταστάσεων στο Οράν, ο Ορούτς δέχθηκε αιφνιδιαστική επίθεση και αναγκάστηκε να κλειστεί στην αλγερινή πόλη Τλέμτσεν. Προσπαθώντας να σπάσει τον κλοιό σκοτώθηκε.

Ο δε Χαϊρεντίν συμμάχησε με τους Οθωμανούς και ονομάστηκε επίσημα σουλτάνος του Αλγερίου. Συνέχισε τις επιθέσεις του ενάντια στα ισπανικά εμπορικά. Το 1535 έχασε την Τυνησία αλλά κατέλαβε τη Μαγιόρκα και τη Νίκαια, νικώντας παράλληλα τον χριστιανικό στόλο που απειλούσε την ανατολική Μεσόγειο. Πέθανε το 1547, εμφανώς ευνοούμενος της Υψηλής Πύλης και επιτυχημένος ναύαρχος, αφού ονομάστηκε μπεϊλέρμπεης, δηλαδή γενικός διοικητής των οθωμανικών ναυτικών δυνάμεων.

Το προσωνύμιο Μπαρμπαρός

Κατά τη διάρκεια της ζωής του, ο Ορούτς μετέφερε πολλούς μουσουλμάνους και Εβραίους πρόσφυγες από την Ισπανία στην Αλγερία. Σύμφωνα με μία εκδοχή, οι πρόσφυγες τον ονόμαζαν Μπάμπα Ορούτς (πατέρας Ορούτς), το οποίο παραφράστηκε σε Μπαρμπαρόσα. Η άλλη εκδοχή θέλει το προσωνύμιο Μπαρμπαρόσα να προέρχεται από τα ιταλικά, που σημαίνει κοκκινογένης.

Πληροφορίες: in.gr